



# Vencel tér '89

Nincs könnyű helyzetben a csehszlovák vezetés: meghirdette ugyan a peresztrojkát, de egyúttal fél is a reformoktól, mivel azok előbb vagy utóbb el kell hogy vezessenek a 68-as események átértékeléséhez. Ha pedig elítéli a huszonegy évvel ezelőtti prágai tavasz eltiprását, akkor ezzel saját legitimitását kérdőjelezi meg. Így azután marad a felemás helyzet: egyrészt a reformok hangoztatása, másrészt az óvatosan adagolt változtatások, amelyek szinte észrevétlenek maradnak a környező országokban felgyorsult események fényében. Súlyosbító tényezőként jelentkezik a romló életszínvonal miatt növekvő elégedetlenség és az ellenzék erősödése.

Félő volt, hogy a csehszlovák vezetés szorult helyzetében kénytelen lesz szélsőséges eszközökhöz nyúlni az évfordulón tüntetni készülő ellenzéki csoportokkal szemben. Egyes vélemények szerint az ellenzék néhány vezéregyenysége — egyebek között Vacláv Havel is — éppen ennek elkerülése végett kérte előzetesen a lakosságot, hogy ezúttal tartózkodjék a tüntetésektől. Mint tudjuk, a felhívás ellenére nem ez történt, ám a megtorlásoktól való félelem szerencsére alaptalannak bizonyult: a rendőrség beavatkozott ugyan, de nem oly brutálisan, mint attól az adott helyzetben — és különösen a januári vízágyúzás után tartani lehetett.

A csehszlovák hivatalos vélemény szerint a Varsói Szerződés öt tagállamának intervenciója elleni tiltakozó tüntetés előre kitervelt provokáció volt, amelyet csehszlovákiai és külföldi ellenséges erők szerveztek. Ez utóbbiak között mindenekelőtt a magyar ellenzék és a lengyel Szolidaritás képviselőire történik utalás.

Teljesen megalapozatlan az a feltevés, hogy a Fidesz és az SZDSZ közreműködött a demonstráció szervezésében, a tüntetésben való részvételük azonban tagadhatatlan. Ismeretes, hogy a magyar kormány elhatárolta magát az 1968-as beavatkozástól. A kérdés ezért csupán az, hogy ésszerűnek tekinthető-e az újabb magyar „bevonulás”, az, hogy néhány magyar ellenzéki külön is elvitte „a bocsánatkérés virágait” Prágába?

Egészen más a helyzet azokkal az újságírókkal, fotóriporterekkel, a tévéhíradó munkatársaival, akik tudósítói feladatuknak kívántak eleget tenni a csehszlovák fővárosban. Őket munkavégzésükben akadályozták, személyiségi jogukat sértették meg a prágai hatóságok, amikor őrizetbe vették őket.

Több száz csehszlovák és ötven külföldi állampolgár, köztük kilenc magyar előállítására — ez a prágai tüntetés számokban kifejezhető mérlege. A következtetéseket kinek-kinek magának kell levonnia. Prágában és Budapesten is.